

DRÁGA NAGYMAMÁM

*Nagyik régen és ma –
12+2 történet magyar szerzők
tollából*

ATHENAEUM

KARINTHY FRIGYES

SCHNABEL
NAGYMAMA,
A TECHNIKUS

Monográfia

HA SHAW BERNÁT híres és hírhedt Johannájának szenzációs előszavában nem adott volna példát a közfelfogással szembeszegzett különvélemény bátor kimondására, talán önmagamnak se mertem volna bevallani Schnabel nagymamával szemben érzett fokozódó respektusomat. Maradt volna a szememben csakúgy, mint a család szemében, kedves, bogaras öregasszony, amilyen sok van, kegyeletes elnézésre szoruló házibútor, akinek nőnait mosolyogva mesélik a fiatalok.

De ha Shaw-nak jogában van nem elégedni meg az Egyház magas elismerésével, amivel a lorraini parasztlányt szentté avatta s ezentúl és ezenfelül Napóleonhoz mérhető katonai lángésznek, Lutherhez mérhető reformátornak és Giordano Brunóhoz mérhető gondolkodónak tartani Jeanne d’Arc-ot, én se habozom tovább kimondani kereken, hogy Schnabel nagymamát,

boldogult Schnabel bácsinak, a derék hivatalnoknak özvegyét, akit a családi szentély mint aranyos, jóságos, békés és békéltető nénikét amúgy is angyalnak nevezett ki, a magam részéről korunk legnagyobb technikai lángelméi közé sorozom.

Persze, mit ért ehhez a környezet.

Senki se próféta a hazájában.

Hogy Schnabel nagymama, közönséges néven Dodó néni, mióta az emberek eszüket bírják, mindig motozott, tett-vett, fabrikált, fúrt-faragott, alakított és átalakított mindent, ami keze ügyébe került, házban és a ház körül, ezt ők egyszerűen a jó háziasszony, a két emberöltőt kitanasztalt „hasznos családi tanácsadó” megtestesült, természeté vált ösztönével magyarázzák, semmi különöset nem látnak benne.

Mert nem veszik észre az egyéni vonzást Schnabel nagymama gondolkodásában.

Edisonét se vették észre eleinte, de Edison férfi volt, mi több, fiatal gyerek, amikor feltűnt, s ha a csodák, amikkel megajándékozta a világot, el is képesítették, s hitetlenkedésre bírták kortársait, azon senki se csodálkozott, hogy ezekkel a csodákkal egy eleven eszű ifjú suhanc áll elő: a zsenialitás képzete összeforrt a közvéleményben a fiatalsággal és a férfiasággal.

Vannak, akik azt állítják, hogy női zseni nincs is.

Hogyan számíthatna tehát nélkülem megértésre és feltűnésre Schnabel nagymama, aki nőnek született, túl van a hatvanon, és soha nem jutott eszébe különös és egyéni ötleteivel a szabadalmi irodákat felkeresni? Mint sok öntudatlan nagyság, maga se lévén tisztában tulajdon értékével, bizonyára úgy gondolkodott, hogy a megoldások, amikkel egy-egy fogasabb technikai problémát elintézett, teljes elégtételt

nyújtanak neki a használatban és alkalmazásban, aminek kedvéért a fejét törte: senkinek semmi köze hozzá, aki utána akarja csinálni, törje maga is a fejét, ő se más számára találta fel a spanyolviaszkat.

Így esett, hogy találmányai nem váltak közkinccsé, mint az ívlámpa és benzinmotor. De ki mondja, hogy a találmányoknak közkinccsé kell válni? Ha a technikai tehetségeket nem fűtötte volna a becsvágy, talán megelégedtek volna vele, hogy találmányaikat önmaguk használják: sok esetben jobb lett volna az emberiség számára. Ráeszmélve, hogy a társadalom tengerében minden egyén vágyainak és igényeinek Robinson-szigetén él, ennek megfelelően rendezkedtek volna be, s a fabrikálóképesség maga is, külön-külön, a kényszer hatása alatt, jobban kifejlődött volna az emberekben. Egyszer már kimutattam, hogy a határok elzárása

hogy kifejlesztette a nemzeti iparokat – ez a tétel az egyénekre is áll, nemcsak a nemzetekre. Ha Arkhimédész nem kiabálja világgá felfedezését, előbb-utóbb nagyon sokan rájöttek volna maguktól, és mégis más az, ha valamire magamtól jövök rá. A repülőgép is mennyivel sokfélebb és egyénibb volna, ha mindenkinek egyedül kellett volna nyitjára jönni – ami pedig Schwarcz Berchtold találmányát, a puskaport illeti, vajon nem lett volna jobb, ha a kiváló szakember megelégszik az eredménnyel, hogy ő maga felrobbant tőle, s nem hagy hátra mindenféle iratokat, készítési móddal és használati utasítással? Schnabel nagymama néhány találmányát ezek után azzal a megnyugvással bocsátom közre, hogy szabadalom úgyse védi őket, tehát nem kell tartani tőle, hogy ellopják.

Itt van mingyárt a csirkecsont. Remek dolog. A szép kis állóórának letört a mutatója. Schnabel

nagymama a csirke lábszárából remek mutatót csinált, ráerősítette a csonkra, és a két láb úgy mutat most, mint a pinty. Ugyanakkor kitömte a kakas fejét, és ráenyvezte az óra tetejére, két üveggommbal a szemüregekben. Ott őrködik azóta a kakasfej virradatra és alkonyatra, stílszerűen, az óra tetején, éppen csak hogy nem kukorékol.

Az egész ház tele van ilyen dolgokkal. Dióhéjból sótartó és gumiszalaggal megerősített gyufadoboz, ami mindig visszaugrik a helyére. Miután Schnabel nagymamát nagyon bosszantják a rendetlen férfiak, akik telehamuzzák a lakást, és kiégetik a terítőt, kitalált egy olyan cigaretta- és szivarszipkát, amire rá van akasztva a hamutartó, a hamu magától esik bele, azonkívül kis drótrács veszi körül a cigarettát, ha leteszik az asztalra, akkor se képes kiégetni semmit. Csak ilyen szipkával felszerelve engedi meg a dohányzást a lakásban, akinek nem tetszik, szokjon le róla.

Mindent fel tud használni valamire, ez a titka. Nemcsak a tárgyakat, az eleveneket is. Nyáron csengőt alkotott a macska nyakába, hogy a gyümölcsfákon mászkálva elhessegesse a verebket. A kutya farkára tollseprűt kötött, ha úgysis mindig csóválja, legalább takarítson vele. Egy nagyon öreg cselédet, aki már teljesen munkaképtelen, miután állandóan reszket a keze, behívatott a kuckóból, mikor a rétes elkészült: rájött, hogy az ilyen reszkető kezekkel remekül lehet becukrozni a különféle sütemények tetejét, ha cukorszórót kötünk rá: az egyenletes reszketés eszményi tökélyel hinti szét a cukorport.

De meg is hálálta neki a szívességet. Mert Schnabel nagymamában egyéni és különleges tehetségén túl van azért szociális érzés, bizonyos mértékű demokrácia.

Volt Schnabel nagymamának a fiókban egy használatból kiment, de igen jó állapotban levő fogsora.

Ezt ajánlotta fel az öreg cselédnek. Kitanította, hogy viasszal hozzáragaszthatja az ínyéhez. Nagyszerű fogsor, ha beteszi a szájába, nem kell nyámmogni és motyogni, kitölti az arcot, egész takaros képet mutat, még nevetni is szabad újra, amitől régen elszokott.

Éppen csak akkor kell kivenni a szájából, ha enni akar.